

Dosarul nr.2rac-174/19

Prima instanță: Judecătoria Orhei, sediul Central, judecător: V. Pîslariuc
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău, judecători: Iu. Cimpoi, I. Secrieru, A. Danilov

DECIZIE

19 iunie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme
de Justiție

În componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Oleg Sternioală
Ala Cobăneanu
Galina Stratulat
Victor Burduh
Svetlana Filincova

examinând recursul declarat de CC „PASĂREA ALBĂ” și avocatul Vadim Soltan, reprezentant al CC „PASĂREA ALBĂ”,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată a IP „Agenția de Intervenții și Plăți pentru Agricultură” către CC „PASĂREA ALBĂ” cu privire la rambursarea subvenției, penalității, dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 27 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost admis apelul declarat de IP „Agenția de Intervenții și Plăți pentru Agricultură” împotriva hotărârii din 12 iulie 2018 a Judecătoriei Orhei, sediul Central de respingere a acțiunii,

c o n s t a t ă:

La 09 noiembrie 2017, IP „Agenția de Intervenții și Plăți pentru Agricultură”, a depus cerere de chemare în judecată împotriva CC „PASĂREA ALBĂ”, prin care a solicitat încasarea subvenției în sumă de 135000,00 de lei, a dobânzii de întârziere în sumă de 92055,27 de lei, a penalității în sumă de 2430,00 de lei și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a indicat că, în anul 2014, CC „PASĂREA ALBĂ” a beneficiat de un sprijin financiar conform Măsurii 3 din Regulamentul privind modul de repartizare a mijloacelor fondului de subvenționare a producătorilor agricoli, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.135 din 24.02.2014, dosar de subvenționare nr. 3-P/14040R227.

Astfel, la 05.06.2014, între CC „PASĂREA ALBĂ”, în calitate de beneficiar și Autoritatea Contractantă AIPA, a fost încheiat contractul de acordare a sprijinului financiar nr. 1227, prin care, conform pct. 3.2, autoritatea contractantă

s-a angajat să acorde sprijin financiar nerambursabil în mărime de 135000,00 de lei.

În urma investigațiilor efectuate pe caz cu deplasare la fața locului, Grupul de lucru, creat prin Ordinul MAIA nr. 130 din 25.06.2015, a depistat că plantația pentru care CC „PASĂREA ALBĂ” a beneficiat de sprijinul financiar în mărime de 135000,00 de lei, este amplasată pe teren propriu, la adresa de activitate a întreprinderii. Materialul săditor utilizat la plantare îl constituie butașii lemnoși neîn rădăcinați, în așa fel, fiind încălcată grav tehnologia de înființare și întreținere a plantațiilor de coacăză, situație care nu corespunde SM 209:2006 (la sădirea butașilor de coacăză neagră, lungimea rădăcinilor la sistemul radicular ramificat al acesteia trebuie să fie minim de 15-20 cm).

Faptul dat contravine prevederilor pct. 26 subpct. 3) din Regulamentul de subvenționare pentru anul 2014, care prevede că, producătorii agricoli trebuie să utilizeze la plantare material săditor de categorii biologice și fitosanitare superioare.

Conform Ordinului AIPA nr. 12 din 03.02.2017 cu privire la efectuarea inspecțiilor post-achitare, la 30.03.2017, a fost efectuată inspecția-post achitare, prin care, conform Fisei de control nr. 49 din 30.03.2017, s-a constatat că investiția nu este utilizată conform destinației, suprafața de coacăză neagră a fost defrișată.

Potrivit pct. 37 din Regulamentul cu privire la modul de repartizare a mijloacelor fondului de subvenționare a producătorilor agricoli, aprobat prin HG nr. 135 din 24.02.2014, beneficiarul de subvenții destinate înființării plantațiilor pomicole, nucifere, viticole, de arbuști fructiferi și căpșun, inclusiv pentru sistemele antiîngheț și instalațiile antigrindină nu este în drept să le înstrăineze, să le caseze sau să le defrișeze, precum și nici să abandoneze activitatea în sistemul agriculturii ecologice, înainte de expirarea a cel puțin 1/3 din termenul de exploatare a plantației, cu excepția cazurilor de forță majoră.

CC „PASĂREA ALBĂ”, pe lângă faptul că a încălcat prevederile Regulamentului de subvenționare pentru anul 2014, a încălcat și clauzele contractului de acordare a sprijinului financiar nr. 1227 din 05.06.2014, pe motiv că aceasta era obligată să asigure utilizarea la destinație a obiectului investiției; să întrețină obiectul investiției în conformitate cu cele mai bune practici în domeniul vizat; să respecte pe toată durata contractului condițiile de eligibilitate și criteriile de evaluare care au stat la baza autorizării cererii de acordare a sprijinului financiar; să informeze autoritatea contractantă, fără întârziere, într-un termen de cel mult 10 zile, despre orice circumstanță care poate împiedica executarea corespunzătoare a contractului; să notifice autoritatea contractantă la apariția oricărei modificări survenite în realizarea adecvată a investiției supuse subvenționării.

În urma neconformităților constatate, prin notificarea nr. 258/07 din 28.09.2017, a fost declarată rezoluțiunea contractului de acordare a sprijinului financiar nr. 1227 din 05.06.2014 și s-a solicitat restituirea integrală a subvenției acordate în mărime de 93500,00 de lei, a dobânzii de întârziere, precum și a

penalității stabilite de contractul de acordare a sprijinului financiar, în termen de 10 zile de la data recepționării notificării date.

Prin hotărârea din 12 iulie 2018 a Judecătoriei Orhei, sediul Central, cererea de chemare în judecată a fost respinsă ca neîntemeiată.

În motivarea soluției, prima instanță a indicat că, la caz, lipsesc probele în susținerea acțiunii, deoarece reclamantul nu a prezentat probe pertinente și concludente care să demonstreze necorespunderea materialului săditor cerințelor legale, defrișarea și lipsa plantației de coacăză.

Prin decizia din 27 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de IP „Agenția de Intervenții și Plăți pentru Agricultură” împotriva hotărârii din 12 iulie 2018 a Judecătoriei Orhei, sediul Central, casată hotărârea în cauză și pronunțată o nouă hotărâre prin care acțiunea a fost admisă, fiind încasată de la CC „PASĂREA ALBĂ” în beneficiul „Agenția de Intervenții și Plăți pentru Agricultură” suma de 135000 de lei sub formă de subvenție, dobânda de întârziere în sumă de 92055,27 de lei și penalitatea în sumă de 2430,00 de lei.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a invocat faptul, precum că CC „PASĂREA ALBĂ” nu a prezentat probe contrarii care să combată argumentele reclamantului-apelant, iar administratorul CC „PASĂREA ALBĂ” în instanța de apel a menționat că a defrișat plantația de coacăză fără a comunica și a consulta reprezentanții IP „Agenția de Intervenții și Plăți pentru Agricultură”, și nu dispune de oricare concluzii ale specialistului sau ale expertului care să confirme că plantația s-a uscat în virtutea unei forțe majore, fapt ce exclude răspunderea.

Nefiind de acord cu soluția instanței de apel, la 22.02.2019, CC „PASĂREA ALBĂ” și avocatul Vadim Soltan, reprezentant al CC „PASĂREA ALBĂ” au declarat recurs împotriva deciziei din 27 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău.

În motivarea recursului au indicat că instanța de apel incorect a aplicat normele legii și, prin urmare, incorect a tractat poziția apelantului AIPA.

Astfel, a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe prin care acțiunea a fost respinsă.

La 25.04.2019, IP „Agenția de Intervenții și Plăți pentru Agricultură” a depus referință la cererea de recurs, prin care a solicitat ca recursul să fie declarat inadmisibil.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) al Codului de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Din materialele dosarului rezultă că decizia recurată a fost pronunțată la 27 noiembrie 2018 și expediată pentru comunicare participanților la proces la 17 decembrie 2018 (f. d. 165), iar recursul a fost depus la 22 februarie 2019. Date despre recepționarea deciziei la materialele dosarului lipsesc, astfel, se constată că recurenta s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul împotriva deciziei din 27 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, în termen.

Examinând materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

Fiind investită cu examinarea prezentului litigiu, prima instanță s-a pronunțat în favoarea admiterii acțiunii. Pentru a emite soluția enunțată, instanța a reținut că, în speță, reclamantul nu a prezentat un act de control, care să corespundă rigorilor specificate în Regulamentul privind modul de repartizare a mijloacelor fondului de subvenționare a producătorilor agricoli, aprobat prin Hotărârea guvernului nr. 135 din 24.02.2014. Fișa de control, prezentată de acesta, în calitate de probă, nu conține componența grupului de lucru pentru efectuarea inspecției și a controlului pe teren, deși figurează semnătura a unei persoane pe fișa de control nu este clar cine a semnat, nefiind indicată funcția semnatarului, prin ce ordin a fost instituită grupul de control și prin urmare, instanța fiind în imposibilitate de a determina dacă semnatarul a fost investit cu dreptul de a efectua controlul și a întocmi actul de control, or actul de control urma a fi semnat de toți membrii grupului de lucru și aprobat de directorul Agenției.

Instanța de apel a admis apelul declarat de Agenția de Intervenții și Plăți pentru Agricultură. A casat hotărârea atacată și a pronunțat o hotărâre nouă, prin care acțiunea a fost admisă.

În justificarea soluției, instanța de apel a menționat că, analizând cumulul probelor administrate la dosar în coraport cu normele de drept ce guvernează prezentul litigiu, constată că pretențiile apelantului în partea încasării din contul CC „PASĂREA ALBĂ”, în beneficiul IP „Agenția de Intervenții și Plăți pentru Agricultură”, a sumei de 135000 de lei, sunt întemeiate și urmează a fi admise, deoarece înscrisurile dosarului denotă cu certitudine că intimatul nu și-a onorat în modul corespunzător obligațiile contractuale nr. 1227 din 05.06.2014, inclusiv prevederile Regulamentului de subvenționare pentru anul 2014.

Verificând legalitatea deciziei atacate, prin prisma argumentelor invocate în cererea de recurs, referință și a materialelor dosarului, Colegiul constată că instanța de apel, la examinarea cauzei, a aplicat eronat prevederile legale ce guvernează raporturile juridice legate de încasarea dobânzii de întârziere și a penalității.

Astfel, după cum atestă materialele speței, în anul 2014, în temeiul dosarului de subvenționare nr. 3-P1404OR1227 CC „PASĂREA ALBĂ” a beneficiat de o subvenție din partea statului în mărime de 135 000,00 de lei, care a fost achitată prin intermediul Agenției de Intervenție și Plăți pentru Agricultură aflată în subordinea Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare al RM, conform prevederilor Regulamentului privind modul de repartizare a mijloacelor fondului de subvenționare a producătorilor agricoli, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 135 din 24 februarie 2014.

La 05 iunie 2014, între Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură, în calitate de autoritate contractantă pe de o parte, și CC „PASĂREA ALBĂ”, în calitate de beneficiar pe de altă parte, a fost încheiat Contractul de acordare a

sprijinului financiar nr. 1227, în temeiul căruia, Autoritatea Contractantă s-a angajat să acorde sprijin financiar nerambursabil în mărime de 135 000,00 de lei.

La 30 martie 2017, reprezentantul Agenției de Intervenție și Plăți pentru Agricultură, Movilă Boris, a inspectat terenul deținut de CC „PASĂREA ALBĂ”, a executat o fotografie și a completat o fișă de control prin care a constatat că beneficiarul subvenției a defrișat plantația, fapt care a determinat Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură să expedieze în adresa CC „PASĂREA ALBĂ”, o notificare prin care a solicitat restituirea subvenției primite în sumă de 135 000,00 lei, în termen de 10 zile.

Ulterior, IP „Agenție de Intervenții și Plăți pentru Agricultură” s-a adresat cu cerere de chemare în judecată către CC „PASĂREA ALBĂ” cu privire la rambursarea subvențiilor, a penalității și a dobânzilor de întârziere, invocând drept temei de fapt, motivul precum că, CC „PASĂREA ALBĂ”, contrar prevederilor legale și contractuale a defrișat plantația de coacăză, pentru a cărei înființare a fost acordată suma de 135 000,00 de lei cu titlu de subvenții.

Pct. 37 din Regulamentul privind modul de repartizare a mijloacelor fondului de subvenționare a producătorilor agricoli, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 135 din 24 februarie 2014, prevede că beneficiarul de subvenții destinate înființării plantațiilor pomicole, nucifere, viticole, de arbuști fructiferi și căpșun, inclusiv pentru sistemele antiîngheț și instalațiile antigrindină nu este în drept să le înstrăineze, să le caseze sau să le defrișeze, precum și nici să abandoneze activitatea în sistemul agriculturii ecologice, înainte de expirarea a cel puțin 1/3 din termenul de exploatare a plantației, de la data semnării contractului de acordare a sprijinului financiar, cu excepția cazurilor de forță majoră. În caz contrar, beneficiarul este obligat să restituie suma subvenției.

În conformitate cu prevederile pct.134 din Regulamentul privind modul de repartizare a mijloacelor fondului de subvenționare a producătorilor agricoli aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 135 din 24 februarie 2014, producătorii agricoli, solicitanți și beneficiari de subvenții, sunt responsabili de respectarea conformă a criteriilor de eligibilitate, precum și de îndeplinirea tuturor obligațiilor ce rezultă din prevederile contractului de acordare a sprijinului financiar.

Conform pct. 135 din Regulament, supravegherea respectării de către producătorii agricoli a cerințelor specificate la punctul 134 din prezentul Regulament se asigură de Agenție prin: 1) efectuarea controlului asupra veridicității documentelor prezentate; 2) efectuarea verificărilor pe teren ale obiectelor investiției declarate în cererea de sprijin în vederea constatării realizării ei, conform condițiilor de eligibilitate; 3) monitorizarea periodică asupra respectării angajamentelor contractuale între beneficiarii de subvenții și Agenție; 4) neadmiterea obținerii nejustificate a subvențiilor de către producătorii agricoli; 5) depistarea, înlăturarea și, după caz, mediatizarea cazurilor de fraudare admise de către solicitanții/beneficiarii de subvenții în vederea obținerii de sprijin financiar.

Conform pct.131 din Regulamentul privind modul de repartizare a mijloacelor fondului de subvenționare a producătorilor agricoli, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.135 din 24 februarie 2014, nerespectarea condițiilor contractuale din

partea beneficiarului atrage după sine responsabilitatea acestuia de rambursare integrală a sumei subvenției, inclusiv a penalităților și dobânzilor de întârziere, includerea în Lista de interdicție a producătorilor agricoli, precum și/sau alte sancțiuni prevăzute de actele legislative și normative în vigoare, cu excepția cazurilor de neexecutare a prevederilor contractului pe motivul intervenției unei forțe majore.

Pct. 4.4 din contractul de acordare a sprijinului financiar nr.1227 din 05 iunie 2014, notează că în cazul în care pe parcursul de valabilitate a contractului se constată că investiția pentru sprijinul financiar nerambursabil a fost înstrăinată (prin orice tip de act juridic care produce efectul înstrăinării, în cazurile constatările stabilite în cadrul inspecțiilor/controalelor a prezentării documentelor neveridice/false în vederea accesării sprijinului financiar, în cazul casării, defrișării intenționate a plantațiilor multianuale în perioadele de timp stabilite precum și în cazul în care beneficiarul intră în procedura insolvenței, declarate în modul prevăzut de lege) beneficiarul este obligat să restituie subvenția recepționată.

Pct. 7.2 și 7.3 din contract statuează că, partea pentru care devine imposibilă executarea obligațiilor prevăzute de prezentul contract, se obligă să înștiințeze în formă scrisă partea opusă în termen de 10 zile, despre apariția circumstanțelor care împiedică executarea obligațiilor precum și dispariția acestora. Dovezile corespunzătoare despre prezența acestor circumstanțe și durata lor vor fi în conformitate prin actele eliberate de către organele competente.

În speță, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că reclamanta/pârâtă nu a prezentat nici un act eliberat de către organele competente care să dovedească prezența forței majore la plantația subvenționată, precum și nici nu a înștiințat Autoritatea contractantă despre imposibilitatea executării obligațiilor

Prin urmare, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că, instanța de apel corect a stabilit că pretențiile IP „Agenția de Intervenții și Plăți pentru Agricultură” cu privire la încasarea sumei de 135000 de lei sunt întemeiate și urmează a fi admise, însă eronat a dispus încasarea dobânzii de întârziere în sumă de 92005,27 de lei și a penalității în mărime de 2430 de lei, conform calculului prezentat de Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură.

Conform prevederilor art.572 alin. (2) Cod civil, în vigoare până la 1 martie 2019, obligația trebuie executată în modul corespunzător, cu bună-credință, la locul și în momentul stabilit.

Conform art. 602 Cod civil, în vigoare până la 1 martie 2019, în cazul în care nu execută obligația, debitorul este ținut să-l despăgubească pe creditor pentru prejudiciul cauzat astfel dacă nu dovedește că neexecutarea obligației nu-i este imputabilă. (2) Neexecutarea include orice încălcare a obligațiilor, inclusiv executarea necorespunzătoare sau tardivă.

Din conținutul contractului de acordare a sprijinului financiar nr. 1227 din 05 iunie 2014 (pct. 4.5) rezultă că în cazul comiterii încălcărilor specificate la p.4.4. din același contract, beneficiarului i se va calcula dobânzi de întârziere, în

conformitate cu prevederile art. 585 și 619 din Codul civil, precum și penalități în mărime de 0,01 % din valoarea sprijinului financiar acordat, pentru fiecare zi, calculată din data comiterii încălcării, conform prevederilor prezentului contract.

Conform art. 585 Cod civil, în vigoare până la 1 martie 2019, în cazul în care, conform legii sau contractului, obligația este purtătoare de dobândă, se plătește o dobândă egală cu rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei dacă legea sau contractul nu prevede o altă rată.

Conform art. 619 alin. din (2) Cod civil, în vigoare până la 1 martie 2019, în cazul actelor juridice la care nu participă consumatorul, dobânda este de 9% peste rata dobânzii prevăzută la art. 585 dacă legea sau contractul nu prevede altfel. Nu este admisă proba unui prejudiciu mai redus.

Conform art.624 alin. (1) Cod civil, în vigoare până la 1 martie 2019, clauza penală (penalitatea) este o prevedere contractuală prin care părțile evaluează anticipat prejudiciul, stipulând că debitorul, în cazul neexecutării obligației, urmează să remită creditorului o sumă de bani sau un alt bun.

Conform calculului anexat la materialele dosarului, Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură solicită încasarea din contul pârâtei/intimatei a dobânzii de întârziere în mărime de 92005, 27 de lei pentru perioada din 06 iunie 2014 – 25 octombrie 2017 și a penalității în mărime de 2430 de lei pentru perioada de 29 aprilie 2017 – 25 octombrie 2017 (f.d.16-18).

Instanța de recurs conchide asupra temeiniciei parțiale a cerințele de încasare a dobânzii de întârziere și a penalității, or, de fapt acestea urmează a fi încasate din perioada solicitată de Agenție, începând doar cu data de 09 octombrie 2017, ziua când a expirat termenul acordat prin notificarea nr. 260/07 din 27 septembrie 2017, recepționată de către CC „PASĂREA ALBĂ” la 28 septembrie 2017 și nu din data încheierii contractului, cum a indicat reclamanta-intimat, or, conform pct. 6.1. din contractul de acordare a sprijinului financiar nr. 1227 din 05.06.2014, litigiile care vor apărea pe parcursul executării contractului vor fi soluționate pe calea negocierilor de către părți, iar potrivit pct. 6.2. din contractul enunțat, în caz de nesoluționare a litigiilor pe calea negocierilor, părțile vor lua măsuri anticipate de soluționare a litigiului apărut prin expedierea celeilalte părți prin poștă, în formă scrisă a pretențiilor sale cu înștiințarea despre primirea reclamațiilor de către partea care a încălcat prevederile contractului.

Respectiv, suma dobânzii de întârziere constituie 1035, 62 de lei, iar cuantumul penalității este în mărime de 229, 50 de lei.

Fața de cele ce preced și având în vedere faptul că, circumstanțele pricinii au fost constatate de către instanța de apel, nefiind necesară verificarea suplimentară de dovezi, însă normele de drept material în privința încasării dobânzii de întârziere și a penalității au fost aplicate eronat, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de CC „PASĂREA ALBĂ”, de a casa parțial decizia instanței de apel din 27 noiembrie 2018, cu emiterea a unei noi hotărâri de admitere parțială a acțiunii cu privire la încasarea dobânzii de întârziere și a penalității.

Reieșind din cele expuse, în conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de CC „PASĂREA ALBĂ” și avocatul Vadim Soltan, reprezentant al CC „PASĂREA ALBĂ”.

Se casează decizia din 27 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, în partea încasării dobânzii de întârziere și a penalității, și se emite în această parte o hotărâre nouă, prin care:

Se încasează din contul CC „PASĂREA ALBĂ” în beneficiul Agenției de Intervenție și Plăți pentru Agricultură suma de 1035 (una mie treizeci și cinci), 62 de lei cu titlu de dobândă de întârziere.

Se încasează de la CC „PASĂREA ALBĂ” în beneficiul Agenției de Intervenție și Plăți pentru Agricultură suma de 229 (două sute douăzeci și nouă), 50 lei cu titlu de penalitate.

În rest decizia instanței de apel se menține, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată a IP „Agenția de Intervenții și Plăți pentru Agricultură” către CC „PASĂREA ALBĂ” cu privire la rambursarea subvenției, penalității, dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul -

Oleg Sternioală

Judecătorii

Ala Cobăneanu

Galina Startulat

Victor Burduh

Svetlana Filincova